

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลวังม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

Operation of the Student Support System of Anuban Wangmuang School under Saraburi Primary Educational Service Area Office 2

วีรุต นองหงอก

WIROOT NONGGOK

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

E-mail: Wiroot214@gmail.com

Received: 15 กรกฎาคม 2566; Revised 1 สิงหาคม 2566; Accepted 15 สิงหาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลวังม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลวังม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา และด้านการส่งต่อ

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือ, การคัดกรองนักเรียน, การส่งเสริมนักเรียน

ABSTRACT

The purpose of this article was to study student support system of Anuban Wangmuang school under Saraburi Primary Educational Service Area Office. Data were collected from the samples and were analyzed by mean and standard deviation. Results indicated that the student support system of Anuban Wangmuang school under Saraburi Primary Educational Service Area Office 2 was at a high level in overall. Considering each aspect of the mean in descending order as follows: knowing students individually, students' classification, students' encouragement, prevention and solution, and students' transfer.

Keywords: Student Support System, Students' Classification, Students' Encouragement

บทนำ

ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกในศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก จากกระแสโลกาภิวัตน์รวมถึงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และแรงกดดันจากภายใน จากสภาพการณ์และการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากรสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ล้วนส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ระบบการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้สนอง และรองรับความท้าทายดังกล่าว นอกจากนี้ระบบการศึกษาเองก็มีปัญหาหลายประการที่เกิดจากระบบคุณภาพและมาตรฐานการจัด

การศึกษา กฎ ระเบียบ และการบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสม รวมทั้งการดำเนินการจัดการศึกษาที่ไม่สนองตอบเป้าหมายการพัฒนาของประเทศ แม้ว่าตลอดระยะเวลาของการพัฒนาการศึกษาจะมีภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาปรากฏให้เห็น แต่ส่วนใหญ่เป็นผลสำเร็จในเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ อาทิ การเพิ่มอัตราการเข้าเรียนของผู้เรียนในระดับต่างๆ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาที่ใกล้เคียงหรือสูงกว่าระดับสากล จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มมากขึ้น การกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาผ่านนโยบายเรียนฟรี 15 ปีของรัฐ การผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางที่เชื่อมโยงกับตลาดงานผ่านระบบการศึกษาแบบทวิภาคี โดยภาพรวมระบบการศึกษายังมีปัญหาด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์และการผลิต กำลังคนตามความต้องการของประเทศ

เด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันจำนวนไม่น้อยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างกันไปจากเด็กและเยาวชนในอดีต แม้ว่าผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และคนทำงานด้านเด็กจะใช้ความรัก ความปรารถนาดีอย่างมากมาเพียงใดก็ตาม ก็ไม่อาจพิทักษ์ ปกป้อง และคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัย หรือมีพฤติกรรมตามที่สังคมคาดหวังได้ จากการประมวลสถิติข้อมูลสถานการณ์เด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่างๆ พบว่า เด็กและเยาวชนทั้งที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอื่นๆ ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ ตกเป็นทาสของเกมคอมพิวเตอร์จนถึงขั้นหมกมุ่น และเรียนรู้พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเกมจนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ตนเองและสังคม นิยมประลองความเร็ว มีพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมาย ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหา และข้อขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท เข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนา ค่านิยมความเป็นไทย ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวค่อนข้างเปราะบาง ติดเพื่อน ติดสื่อ และให้ความสัมพันธ์กับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรมน้ำใจ

ด้วยเหตุนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าว โดยได้จัดทำนโยบายการศึกษาและทำการปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และได้ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีเป้าหมายในการมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: บทนำ) ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และได้กำหนดไว้ และสอดคล้องกับเป้าประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการนั้น ประการหนึ่งที่เป็นตัวแปรสำคัญ นั่นก็คือ การให้ความดูแลและช่วยเหลือผู้เรียน ระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียนเป็นระบบหนึ่งในการบริหารของสถานศึกษา ที่มีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาผู้เรียนด้วยระบบและเครื่องมือต่างๆ

โรงเรียนอนุบาลวังม่วง เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เปิดสอนในระดับอนุบาลปีที่ 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ได้มีการวิเคราะห์สภาพปัญหา โดยการสำรวจข้อมูลเป็นรายกรณีบุคคล จากการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยข้อมูลจากการประเมิน SDQ (The Strength and Difficulties Questionnaires) พบปัญหาของนักเรียนที่หลากหลาย ได้แก่ ความเสี่ยงทางด้านอารมณ์ ความประพฤติ สมาธิสั้น อยู่ไม่นิ่งสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน เศรษฐกิจ ความคุ้มครอง เพศ ความปลอดภัย สารเสพติด และยังมีปัญหาจาก ข้อมูลในระเบียบสะสมด้านอื่นๆ เช่น ด้านการเรียน ร่างกาย สุขภาพ เป็นต้น นอกจากนี้สภาพโดยรอบเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางเศรษฐกิจมีภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม ทำให้สภาพเศรษฐกิจในท้องถิ่น อำเภอมวกเหล็ก มีสภาพที่เป็นสังคมเมืองและสังคมชนบทผสมกลมกลืนกันอย่างลงตัว เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร ความเจริญจึงมาถึงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดอาชีพอย่าง

หลากหลาย เช่น รั้งจ้าง ทำไร่ ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย ทำธุรกิจ และโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ จึงเป็นผลให้มีทั้งนักเรียนในท้องถิ่นและย้ายมาจากถิ่นอื่นที่ตามครอบครัวมาอาศัยอยู่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงขาดเวลาในการเอาใจใส่ดูแล และนักเรียนต้องช่วยผู้ปกครองหารายได้พิเศษระหว่างเรียน จึงทำให้ประสบปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ปัญหาที่นักเรียน ที่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเต็มที่ เพราะผู้ปกครองยังขาดเวลาในการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการดูแลพฤติกรรม ส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านพฤติกรรมและการเรียนของนักเรียนตามมา ได้แก่ การแสดงกิริยามารยาทในการพูด นักเรียนไม่ส่งงาน ส่งงานล่าช้า มาไม่ทันเข้าแถวและทำกิจกรรมหน้าเสาธง จึงทำให้ขาดระเบียบวินัยในตนเอง

จากปัญหาดังกล่าว จึงสนองต่อนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานของชีวิตที่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดพฤติกรรมที่หลากหลายรูปแบบ ทั้งพฤติกรรมเชิงบวกและเชิงลบจากกลุ่มเสี่ยง แก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มที่มีปัญหาได้ ดังนั้นทางโรงเรียนอนุบาลวังม่วง อำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี จึงจัดโครงการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีการดำเนินงาน โครงการด้วยรักและห่วงใยใกล้ไกลจะไปเยือน เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ได้เป็นผู้รับผิดชอบ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน มีการจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประชุมผู้ปกครองในชั้นเรียนมีเครือข่ายผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประสานกับผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนานักเรียนและแก้ปัญหานักเรียน โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานที่ชัดเจน มีคณะกรรมการดำเนินการประสาน (ทีมประสาน) ปฏิบัติหน้าที่หลักดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และประสานระหว่างกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการ (ทีมทำ) ให้มีประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลวังม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลวังม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในครั้งนี้ เพื่อให้การวิจัยมีความเข้าใจถูกต้องตรงกัน ผู้ประเมินจึงกำหนดนิยามศัพท์ในการปฏิบัติการไว้ ดังต่อไปนี้

1. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มาตรฐาน คุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้โดยมีครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนทุกคนมีส่วนร่วม

2. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ผลสำเร็จที่เกิดขึ้นและปรากฏอยู่จริงในโรงเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรมนักเรียนที่แสดงออกมาตามเกณฑ์มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ดังนี้

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง ข้อมูลของนักเรียนแต่ละบุคคล ทุกด้านทั้งในด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านพฤติกรรม และข้อมูลด้านอื่นๆ ที่จะให้ครูประจำชั้นมีความเข้าใจและรู้จักนักเรียนมากขึ้น โดยใช้ความหลากหลายของเครื่องมือ และวิธีการในการเก็บข้อมูล และสามารถนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการส่งเสริมพัฒนา และให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่การคาดเดา

2.2 การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การที่ครูที่ปรึกษาใช้ข้อมูลนักเรียนจาก การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมาวิเคราะห์พิจารณา แล้วนำมาผลที่ได้ เพื่อจำแนกนักเรียน ออกตามเกณฑ์การคัดกรองเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา

โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการคัดกรองและรักษาความลับของผลการคัดกรอง และยอมรับการแบ่งกลุ่มโดยการพิจารณาข้อมูลหลายๆ ด้าน ให้ได้ความถูกต้องชัดเจน และให้เป็นธรรมแก่นักเรียน

2.3 การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง ครูที่ปรึกษาให้การสนับสนุน ในนักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเอง ในด้านต่างๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนกลุ่มปกติ กลายเป็นนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง หรือมีปัญหา และเป็นการช่วย นักเรียนในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนในกลุ่มปกติ สามารถพัฒนาเป็นบุคคล ที่มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน ตามความเหมาะสมของระยะเวลา ในการจัดกิจกรรมที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ในสังคมปัจจุบัน โดยได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร โรงเรียน คณะครูและผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน ทำให้นักเรียนมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง และมีความภาคภูมิใจในตนเองมากขึ้น

2.4 การป้องกันแก้ไขปัญหา หมายถึง การที่ครูที่ปรึกษาดูแลเอาใจใส่นักเรียน อย่างทั่วถึงและใกล้ชิด ไม่ปล่อยปละละเลย จัดกิจกรรมให้เหมาะสม โดยเฉพาะนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ซึ่งต้องอาศัยการดูแลอย่างใกล้ชิด โดยการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างครูกับนักเรียน ให้เกิดความศรัทธาน่าเชื่อถือ อุทิศตนเอาใจใส่และแก้ไขปัญหานักเรียน เน้นทักษะการให้คำปรึกษา การปฏิบัติจริง และการได้รับความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น

2.5 การส่งต่อนักเรียน หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานกับกลุ่มที่มีปัญหารุนแรง ที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาเองได้ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ งานแนะแนว ฝ่ายปกครอง ให้เข้ามาช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนที่เกิดขึ้น โดยกระบวนการหรือขั้นตอนในการส่งต่อต้องชัดเจนและรวดเร็ว

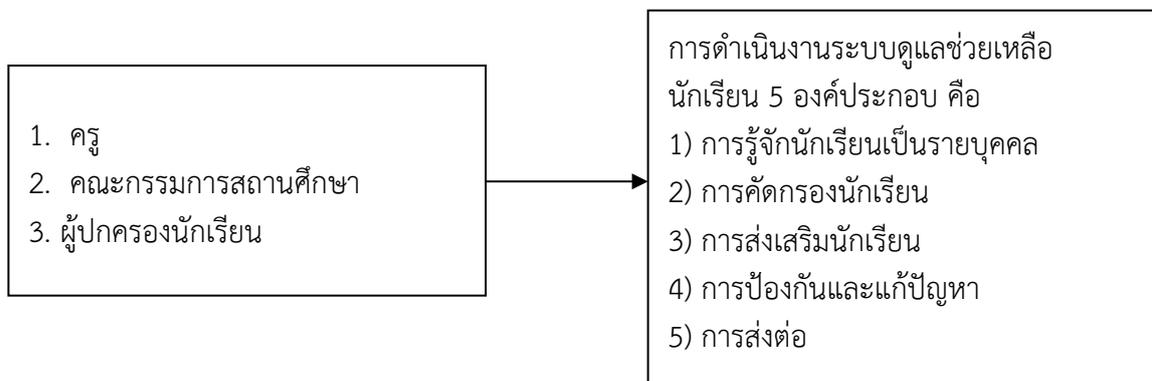
3. ครู หมายถึง ข้าราชการครูและบุคลากรที่ทำการสอนในโรงเรียนอนุบาลวังม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

4. คณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนอนุบาลวังม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

5. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บิดา หรือมารดา หรือบุคคลที่เลี้ยงดูนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวังม่วง ปีการศึกษา 2565

กรอบแนวคิดของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลวังม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ได้นำกรอบแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556, หน้า 167) ซึ่งสามารถนำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการศึกษาได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการศึกษา

วิธีการดำเนินการศึกษา

ในการดำเนินการศึกษา ผู้เขียนได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลวังม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในการวางแผนส่งเสริมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลวังม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

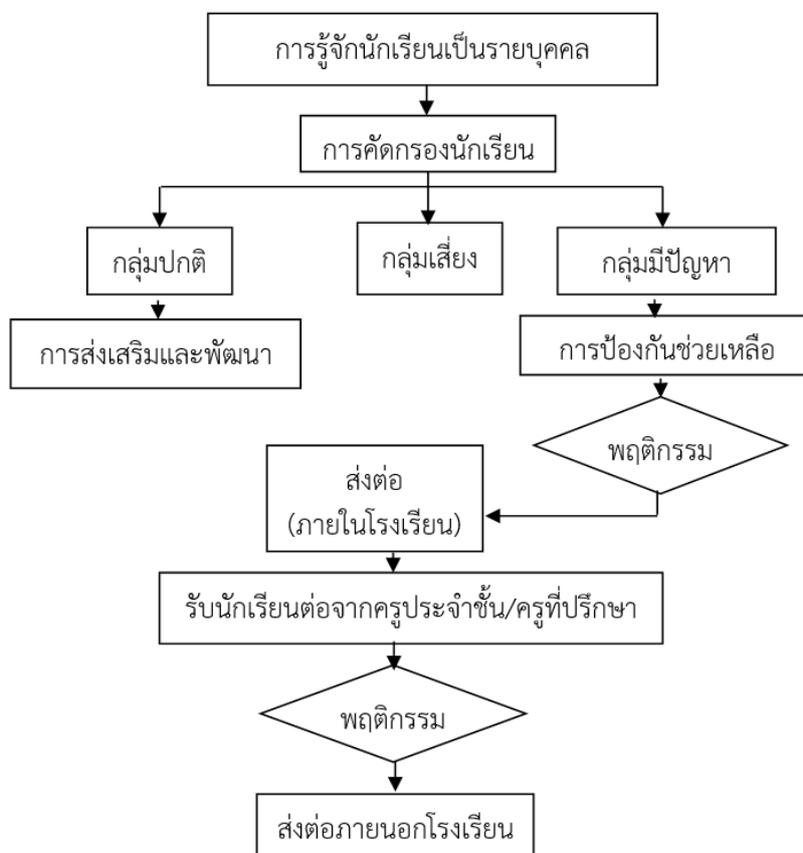
ความรู้จากการศึกษา

แนวทางการศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ข้อมูลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลวังม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 และจะได้นำข้อมูลจากการวิจัยไปสู่การพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงาน เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถนำผลการวิจัยไปปรับปรุงและพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งในส่วนของโรงเรียนอนุบาลวังม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 และสถานศึกษาอื่น เพื่อให้การดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีคุณภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นรายบุคคลคือข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน 2) การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนโดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา 3) การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษา 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มช่วยเหลือต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และ 5) การส่งต่อ เป็นการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการ ขั้นต้น 4 ข้ออาจมีบางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียน มีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

บทสรุป

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สรุปได้ดังนี้ กระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ร่วมกันเข้าไปแก้ไขปัญหาของ ผู้เรียนให้สอดคล้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการพัฒนาตนเอง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นจะต้องรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และมีข้อมูลที่แท้จริงของนักเรียนทุกด้าน เช่น ด้านการเรียน ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว เป็นต้น โดยข้อมูลดังกล่าวอาจได้มาจากวิธีการและเครื่องมือ ได้แก่ ระเบียบแบบแผนประเมินพฤติกรรมเด็ก การสัมภาษณ์และการเยี่ยมบ้านเด็กเพื่อที่จะนำข้อมูล ของนักเรียนนั้นมา เป็นข้อมูลสำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มต่างๆ ให้ตรงกับปัญหาและเป็นการร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง หลังจากที่ได้ข้อมูลนักเรียนในด้านต่างๆ แล้ว ต้องนำข้อมูลเหล่านั้นมาบูรณาการ เพื่อที่จะรู้จักและเข้าใจนักเรียนแต่ละบุคคล อย่างละเอียดรอบด้าน รวมทั้งการจัดกลุ่มและคัดกรองนักเรียน นำไปสู่การวางแผนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

จากการที่ได้ศึกษาจากงานวิจัย พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลวังม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา และด้านการส่งต่อ

ภาพที่ 2 กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS**. กรุงเทพมหานคร: บิซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2550). **พื้นฐานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการแห่งชาติ พ.ศ.2560 -2579**. กรุงเทพมหานคร: פרிகหวานกราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). **แนวทางการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- Cronbach, L.J. (1980). **Course improvement through evaluation**. Teachers College Record 64 p.672-673.